

transect: *archeologie, erfgoed, ruimte*

Transect-rapport 645

**Baarle-Nassau Kapelstraat/
Smederijstraat**

Gemeente Baarle-Nassau

Inventariserend Veldonderzoek
door middel van Proefsleuven

Auteur	E.Mol MA
Versie	Definitieve versie
Projectcode	14060034
Datum	23-08-2015
Opdrachtgever	AGEL adviseurs t.a.v. dhr. C. Machielsen Postbus 4156 4900 CD Oosterhout
Uitvoerder	Transect Australiëlaan 5a 3526 AB Utrecht 66.418
Onderzoeksmelding	
Bevoegde overheid	Gemeente Baarle-Nassau
Deskundige namens overheid	Regio West-Brabant, mw. L. Weterings- Korthorst / mw. F. Timmermans
Beheer documentatie	Transect, Utrecht

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. S. Hakvoort (Senior KNA archeoloog)	23-08-2015	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van AGEL adviseurs heeft Transect in april 2015 een Inventariserend Veldonderzoek (waarderende fase) door middel van Proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op een akkerperceel op de hoek Kapelstraat / Smederijstraat in Baarle-Nassau (gemeente Baarle-Nassau). Aanleiding van het onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van een woningbouwlocatie met een oppervlakte van ca. 3.500 m². Bij deze ontwikkeling zijn in het plangebied een drietal bouwkavels gepland, met ieder een woning met bedrijfsruimte. Er zal grondverzet gaan plaatsvinden, waarbij de oorspronkelijke bodemopbouw en eventueel daarin aanwezige archeologische resten zullen worden verstoord. Teneinde inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van dergelijke resten binnen het plangebied is een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

Conclusies

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Het plangebied bevindt zich landschappelijk gezien op een relatief vlak gelegen dekzandplateau, dat is afgedekt door een (dun) akkerdek. De ondergrond bestaat uit fijn licht lemig dekzand.
- Binnen de grenzen van het plangebied zijn beperkt gebruikssporen aangetroffen. De archeologische sporen beperken zich tot twee paalgaten te dateren in de ijzertijd.
- Tussen het afdekkende plaggendeek (enkeerdgrond) en het aangelegde (sporen)vlak ligt een vuilgeelgrijze laag, waarin scherven aardewerk uit zowel de (Late) Bronstijd, de IJzertijd, als de Romeinse tijd tot Middeleeuwen zijn aangetroffen; met de nadruk op de Vroege en Midden-IJzertijd. Deze laag is als akkerpakket geïnterpreteerd. De akkerlaag kan op basis van het pollenbeeld uit het onderzoek van Hakvoort (2014) in de (Volle) Middeleeuwen geplaatst worden. De gedraaide aardewerk scherf ondersteunt dit.

Selectieadvies

Het archeologische niveau in het plangebied is goed bewaard gebleven, getuige de aanwezige natuurlijke en antropogene grondsporen onder de afdekkende akkerlaag. Het beperkt aantal sporen dat is aangetroffen in combinatie met de lage score voor de vindplaats bij de waardestelling, geeft geen reden voor een archeologisch vervolgetraject. Wij zijn van mening dat de akkerlaag die in het plangebied is aangetroffen voldoende is onderzocht bij eerder onderzoek. Hier hoeft geen nader veldonderzoek aan plaats te vinden. Wij adviseren dat het terrein daarom kan worden vrijgegeven voor verdere ontwikkeling met dien verstande dat de uitvoerder van de grondwerkzaamheden volgens de Monumentenwet verplicht is om eventuele vondsten te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Baarle-Nassau.

Inhoud

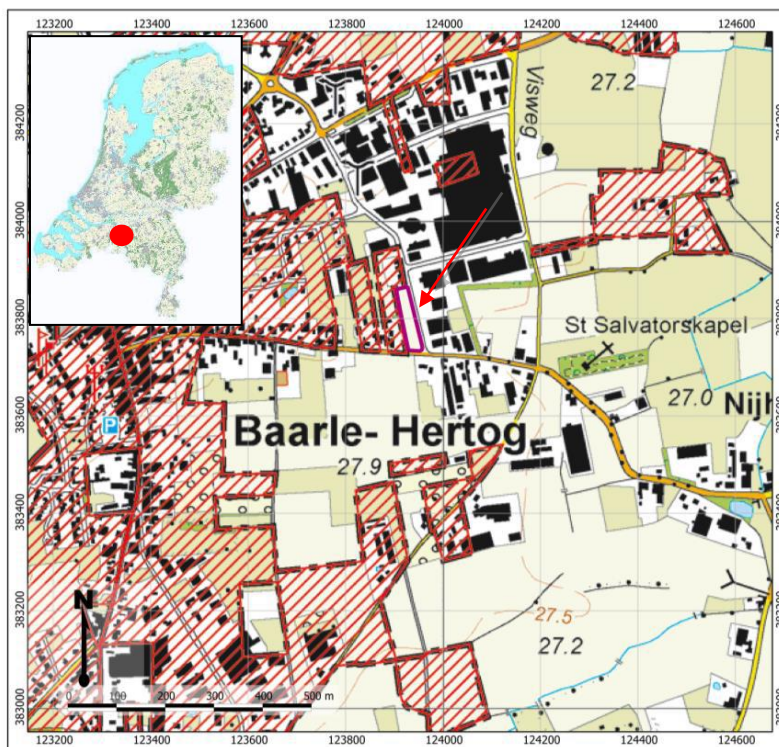
Samenvatting	
Inhoud	
1. Aanleiding.....	6
2. Resultaten vooronderzoek	7
3. Aard en doel van het archeologisch onderzoek	13
4. Resultaten veldonderzoek.....	14
5. Synthese	20
6. Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	21
7. Conclusies, waardestelling en advies	23
8. Geraadpleegde bronnen	25
Bijlage 1: Archeologische Monumenten Kaart.....	26
Bijlage 2: Archeologische Beleidskaart (Gemeente Baarle-Nassau)	26
Bijlage 3: Geomorfologische Kaart	27
Bijlage 4: Actueel Hoogtebestand Nederland	29
Bijlage 5: Bodemkaart	29
Bijlage 6: Allesporenkaart	30
Bijlage 7: Sporenvlakken van proefsleuven 1 t/m 3.....	32
Bijlage 8: Sporenlijst.....	35

1. Aanleiding

Gemeente	Baarle-Nassau
Plaats	Baarle-Nassau
Toponiem	Kapelstraat/Smederijstraat
Kaartblad	50G
Centrumcoördinaat	123.929 / 383.803

In opdracht van AGEL adviseurs heeft Transect¹ in april 2015 een Inventariserend Veldonderzoek (waarderende fase) door middel van Proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op een akkerperceel op de hoek Kapelstraat / Smederijstraat in Baarle-Nassau (gemeente Baarle-Nassau). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Aanleiding van het onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van een woningbouwlocatie met een oppervlakte van ca. 3.500 m². Bij deze ontwikkeling zijn in het plangebied een drietal bouw kavels gepland, met ieder een woning met bedrijfsruimte. Er zal grondverzet gaan plaatsvinden, waarbij de oorspronkelijke bodemopbouw en eventueel daarin aanwezige archeologische resten zullen worden verstoord. Teneinde inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van dergelijke resten binnen het plangebied is een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met het Programma van Eisen (PvE, Pape 2015) en de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3.

Figuur 1: Plangebied (paarse lijnen) op de topografische kaart.

¹ Transect Archeologie beschikt over een opgravingsvergunning ex artikel 45 van de Monumentenwet, verleend door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

2. Resultaten vooronderzoek

Algemeen

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis 2) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status. Ook staat het niet opgenomen op de Archeologische Monumenten Kaart (AMK; bijlage 1).

Op de Archeologische Beleidskaart van de gemeente Baarle-Nassau is aan het plangebied een hoge archeologische verwachting toegekend (categorie 3, bijlage 2). Op grond van deze hoge archeologische verwachting heeft de gemeente Baarle-Nassau, op advies van de regio-archeoloog besloten een Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P) uit te laten voeren. Deze hoge verwachting is gebaseerd op onder andere de verwachte bodemopbouw en de ligging ten opzichte van andere archeologische waarnemingen. Het plangebied bevindt zich buiten de historische, middeleeuwse kern van Baarle-Nassau (monumentnummer 16.863, circa 120 m ten westen van het plangebied). Op circa 275 m ten oosten van het plangebied bevindt zich een tweetal archeologische monumententerreinen, van hoge en zeer hoge waarde: de Sint Salvatorkapel en het terrein direct daaromheen. De Kapelstraat waar het plangebied aan ligt is met deze terreinen verbonden.

Geologie van het onderzoeksgebied (uit: Van der Veken *et al.* 2009, 29)

Het gebied ligt ten westen van de Centrale Slenk. Ten opzichte van de Centrale Slenk is het gebied van oudsher relatief hooggelegen. Dit komt door tektonische bewegingen, waardoor in centraal Brabant het dalingsgebied van de Centrale Slenk is ontstaan en de gebieden aan weerszijden daarvan relatief hoog liggen. Het gebied ten westen van de Centrale Slenk wordt ook wel het Kempen Blok genoemd.

Aan het einde van het Tertiair en het begin van het Kwartair verdween de invloed van de zee in het gebied en werden er op uitgebreide schaal afzettingen door rivieren gevormd. Deze veelal kleinere rivieren waren afkomstig uit de Belgische Kempen en waterden in noordelijke en oostelijke richting af (De Mulder *et al.* 2003). Naast de fluviatiele sedimentatie vond er ook eolische sedimentatie plaats. De sedimenten die in het Vroeg en Midden Pleistoceen in het gebied zijn afgezet behoren tot de Formatie van Stramproy.

Ze beslaan dus een zeer grote tijdsspanne, maar gedurende deze periode zijn er ook lange periodes geweest dat er geen sedimentatie plaatsvond. De afzettingen zijn deels in periglaciale milieus gevormd (ook in het Vroeg en Midden Pleistoceen waren er al diverse koude periodes). In dit gebied is tijdens verschillende fasen van de laatste ijstijd in Nederland (het Weichselien) een dik pakket zand door zowel wind als stromend water afgezet. Traditioneel zijn deze sedimenten onderverdeeld in de zogenaamde oude en jonge dekzanden, waarbij de jonge dekzanden volledig door de wind zijn afgezet tijdens de laatste koude periode van het Weichselien. De vaak sterk lemige zanden die veelal oorspronkelijk door de wind zijn afgezet, maar later vaak door stromend water zijn verplaatst en opnieuw zijn afgezet (fluvio-eolische, fluvio-periglaciale sedimenten), werden traditioneel tot de oude dekzanden gerekend (en zijn vooral gedurende het middelste en koudste deel van de laatste ijstijd afgezet).

Tegenwoordig worden de afzettingen echter allemaal tot de formatie van Bortel gerekend, terwijl voorheen de jonge dekzanden tot de formatie van Twente behoorden en de oude dekzanden (en dan met name in deze regio) tot de formatie van Eindhoven (Nuenen Groep). In de zanden heeft in de loop der tijd bodemvorming plaatsgevonden waarbij veelal een podzolbodem is ontstaan. Afhankelijk van

de lithologie en de grondwatercondities zal dit een moderpodzol, een veldpodzol of een haarpodzol zijn. Vaak is het onderscheid tussen de top van de Formatie van Stramproy en de onderkant van de Formatie van Bortel (en dan met name de voormalige oude dekzanden) moeilijk te maken.

Vandaag de dag wordt het landschap gekenmerkt door een licht glooiend reliëf met dekzandhoogtes en laagtes. Deze dekzandlaagtes zijn van oudsher relatief vochtige locaties en dat is nog steeds het geval.

Geomorfologie

Volgens de geomorfologische kaart (bijlage 3) ligt het plangebied op een langgerekt dekzandplateau, al dan niet met een oud bouwlanddek (kaartcode 4F5). Op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 4) is de relatief hogere ligging van het plangebied duidelijk te herkennen, met name ten opzichte van het gebied ten oosten ervan. Het plangebied zelf ligt op circa 27,8 tot 28,2 m +NAP.

Bodem en grondwater

Op de bodemkaart (bijlage 5) staat het plangebied aangegeven als hoge zwarte enkeerdgrond, bestaande uit lemig fijn zand (kaartcode zEZ23-VII). Enkeerdgronden liggen meestal op de middelhoge zandgronden, op de plek waar de oude bouwlanden lagen. Dit zijn gronden die zich kenmerken door een meer dan 50 cm dikke, donkere humusrijke bovenlaag (een plaggendeek; Berendsen 2008, 102). Door een mengsel van heideplaggen met mest van dieren over het land te strooien konden zwarte enkeerdgronden ontstaan. Enkeerdgronden dateren uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Archeologisch gezien zijn enkeerdgronden bijzonder, omdat zij de natuurlijke bodem met eventueel daarbij horende oorspronkelijke maaivelden (tevens het archeologisch relevante niveau) afdekken.

De grondwatertrap in het plangebied is VII. Dit betekent over het algemeen dat er sprake is van relatief hoger en droger gelegen gronden, waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand beneden 80 cm -Mv wordt aangetroffen en de gemiddeld laagste grondwaterstand zelfs dieper dan 180 cm -Mv. Vanuit archeologisch oogpunt betekenen dergelijke grondwaterstanden dat met name anorganische resten goed in de bodem geconserveerd kunnen zijn gebleven. Voor wat betreft (onverbrande) organische resten is de kans groot dat deze door oxidatie zijn gedegradeerd.

Archeologisch vooronderzoek

Binnen de contouren van het plangebied heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden en zijn er niet eerder vondsten of waarnemingen gedaan. In de wijde omgeving is echter wel eerder onderzoek verricht (bijlage 1). Vier onderzoeken zijn het meest relevant ten aanzien van de archeologische verwachting in het plangebied gezien de landschappelijk en bodemkundig vergelijkbare context:

- *De Sint Salvatorkapel (Archis 2):*

De kapel en zijn omgeving zijn reeds in de jaren '50 van de vorige eeuw onderzocht. Bij de beschrijving in Archis 2 (monumentnummer 2.119) wordt vermeld dat op het terrein rondom de kapel sporen van bewoning en een grafveld uit de vroege middeleeuwen zijn aangetroffen. Sporen van dergelijke grafvelden zijn zeer bijzonder voor Nederland. Het terrein rondom de kapel is deels verstoord, getuige de tekst in Archis bij monumentnummer 9.480. Als verklaring wordt de mogelijke aanwezigheid van graven aangegeven. Naast de nederzittingsresten en het grafveld uit de 8^e eeuw, zijn ook houten en stenen voorlopers van de Sint Salvatorkapel aangetroffen. De kapel zelf is als terrein van hoge archeologische waarde aangegeven in Archis; het terrein rondom de kapel als terrein van zeer hoge archeologische waarde.

- *Randweg Baarle-Nassau (NL) - Baarle-Hertog (BE) (Van der Veken 2009):*
Recent archeologisch onderzoek (onderzoeksmeldingsnummer 32.074) bij de aanleg van de randweg Baarle-Nassau (NL) - Baarle-Hertog (BE) heeft aangetoond dat zich inderdaad sporen van bewoning rondom de Sint Salvatorkerk bevinden, niet alleen uit de Middeleeuwen, maar ook uit de IJzertijd. De spoordichtheid is hier groot, en de conservering van de sporen is goed. Voor een uitgebreide beschrijving van deze vindplaats 13 wordt naar het onderzoeksrapport verwezen (Van der Veken 2009, 83-87).
- *Kapelstraat (Van der Veken 2012):*
In 2012 werd door Van der Veken een opgraving (onderzoeksmeldingsnummer 52.416) uitgevoerd aan de Kapelstraat, op 40 m van het plangebied. Hier werd een relatief goed bewaard sporenveld aangetroffen, onder een plaggendeek. Delen van de aanwezige podzol waren goed bewaard gebleven. De 195 aangetroffen sporen bestonden met name uit paalsporen van spiekers, met een datering in de IJzertijd. Er werd slechts weinig vondstmateriaal aangetroffen.
- *Visweg (Van der Veken & Torremans 2013):*
Tijdens een proefsleuvenonderzoek aan de Visweg op circa 220 m ten noordoosten van het plangebied (onderzoeksmeldingsnummer 51.017) werd onder een afdekkend plaggendeek een drietal behoudenswaardige vindplaatsen aangetroffen uit de IJzertijd en Middeleeuwen.
- *Kapelstraat/Visweg (Hakvoort 2014):*
Op circa 110 m ten oosten van het plangebied is een terrein door middel van proefsleuven onderzocht (onderzoeksmeldingsnummer 63.801). Binnen de grenzen van de locatie werden beperkt gebruikssporen aangetroffen. De archeologische sporen beperkten zich tot enkele paalkuilen behorend bij spiekers, te dateren in de (Vroege) IJzertijd. Op deze locatie heeft men echter voornamelijk geakkerd. De aangetroffen sporen kunnen voornamelijk tot off site sporen gerekend worden.

Tot slot kunnen de losse vondsten genoemd worden die tijdens veldverkenningen door de Heemkundevereniging Amalia van Solms gedaan zijn. Deze worden beschreven in een van de ADC-rapporten (Van der Veken 2009, 13) en bestaan uit vondstmateriaal uit diverse perioden, van vuursteen uit de vroege prehistorie tot roodbakkerij aardewerk uit de Late Middeleeuwen. Omdat het hoofdzakelijk vondsten uit het plaggendeek betreft, kan geen directe relatie met eventueel onderliggende nederzettingen, grafvelden gemaakt worden. Voor een nauwkeuriger beschrijving wordt verwezen naar Van der Veken (2009).

Concluderend blijkt dat rondom van het plangebied meerdere archeologische onderzoeken zijn uitgevoerd, waar onder een afdekkend plaggendeek nederzettingenresten werden aangetroffen uit met name de IJzertijd en de (volle) Middeleeuwen.

Historische situatie

De oudst geraadpleegde kaart dateert uit 1811-1832 (figuur 2). Op deze kaart, het kadastraal Minuutplan, is het plangebied onbebouwd en in gebruik als weiland of akker. Wel is te zien dat het plangebied aan de reeds bestaande Kapelstraat gesitueerd ligt, een weg van de historische kern van Baarle-Nassau oostwaarts richting de Sint Salvatorkapel. Decennia lang veranderde nagenoeg niets (figuur 3-6). Het plangebied blijft onbebouwd en is in gebruik als weiland of akker. Ten westen van het plangebied verschijnen wel meer huizen, gelegen aan de Kapelstraat. Enkele lokale wegen verdwijnen

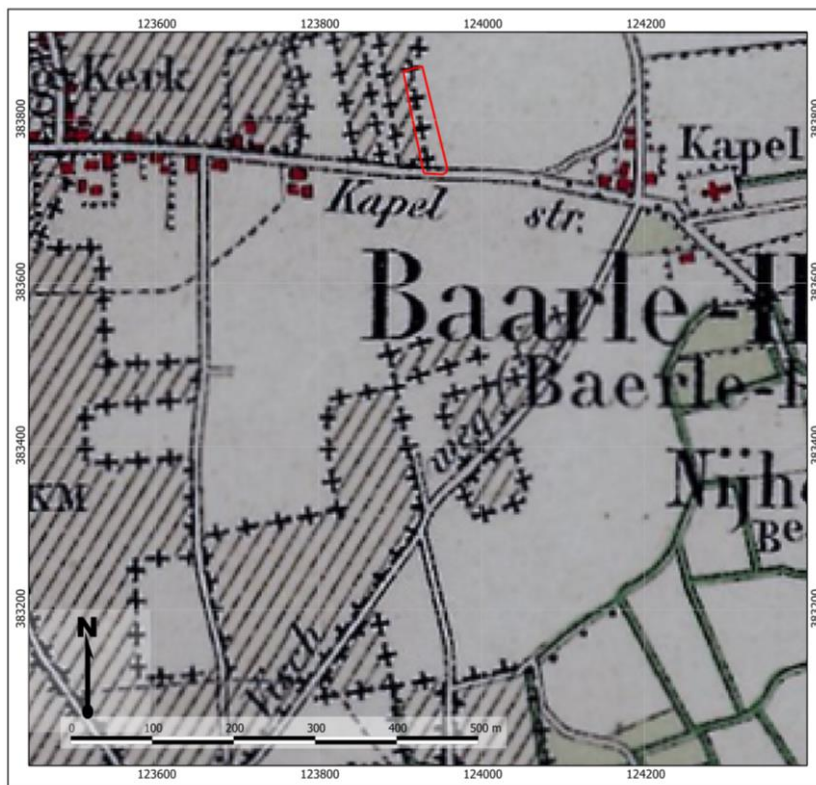
in de eerste kwart van de 20^e eeuw (de schuine doorsteek tussen de Kapelstraat en de Visweg, 100 m ten oosten van het plangebied), terwijl andere in diezelfde periode juist verschijnen (enkele tientallen meters ten westen van het plangebied). Verder is de verkaveling gedurende de tijd enigszins aan verandering onderhevig.

Tevens kan genoemd worden dat de Smederijstraat, momenteel gelegen naast het plangebied, op geen enkele kaart afgebeeld is. Deze weg is dan ook zeer recent pas aangelegd, hoogstwaarschijnlijk met de komst van het moderne bedrijventerrein.

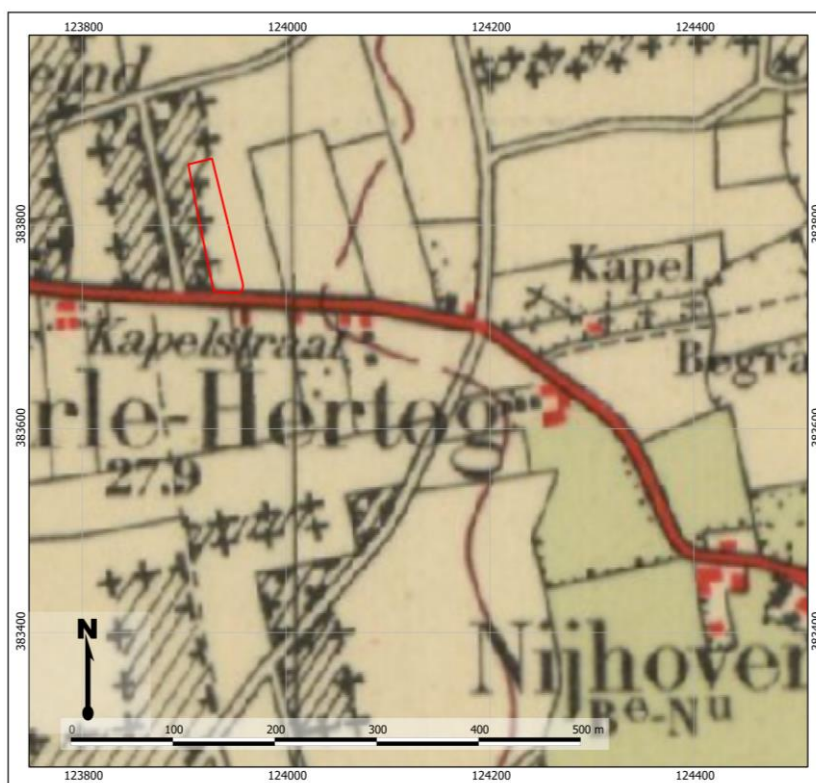
Op de kaartbeelden staat ook de “kapel” aangegeven, niet ver ten oosten van het plangebied. Dit betreft de Sint Salvatorkapel, die voor het eerst genoemd wordt in 1400, en tot het bisdom Luik behoort. De kerk heeft echter een oudere oorsprong, zoals uit opgravingen in de jaren '50 van de vorige eeuw gebleken is. De oudste voorganger dateert waarschijnlijk al in de 8^e eeuw, en bestond uit een houten woudkapel met begraafplaats. Ook in de 10^e eeuw was een houten zaalkerkje aanwezig, en in de 11^e eeuw werd een drieschepige, houten kerk opgericht. In de 14^e eeuw werd de houten kapel vervangen door een stenen kapel (Van der Veken 2009, 22).

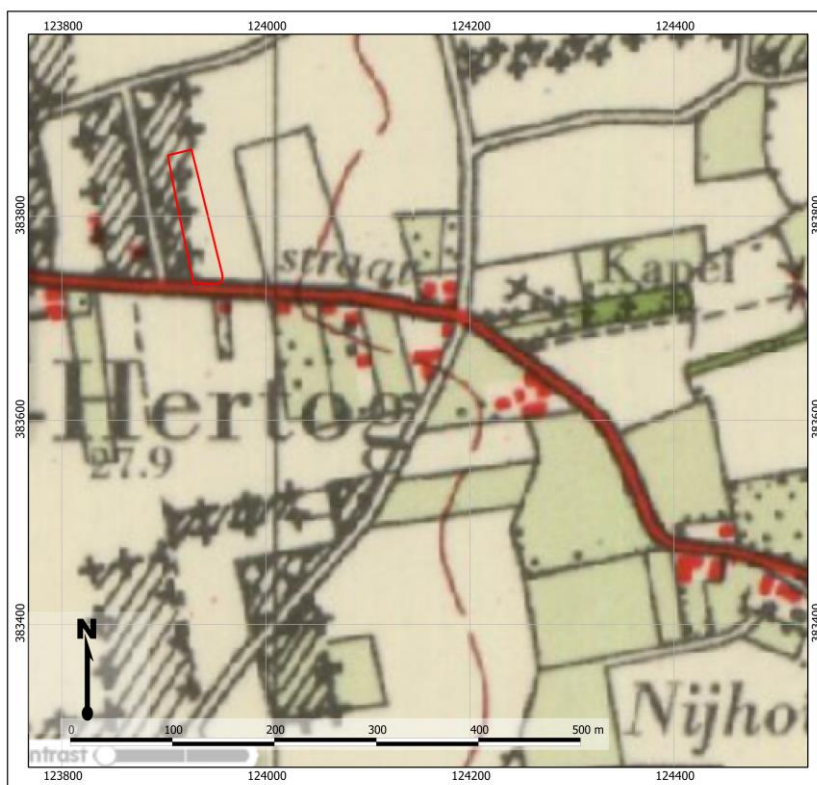
Figuur 2: Plangebied (rode omlijning) op de kadasterkaart 1811-1832 (watwaswaar.nl).

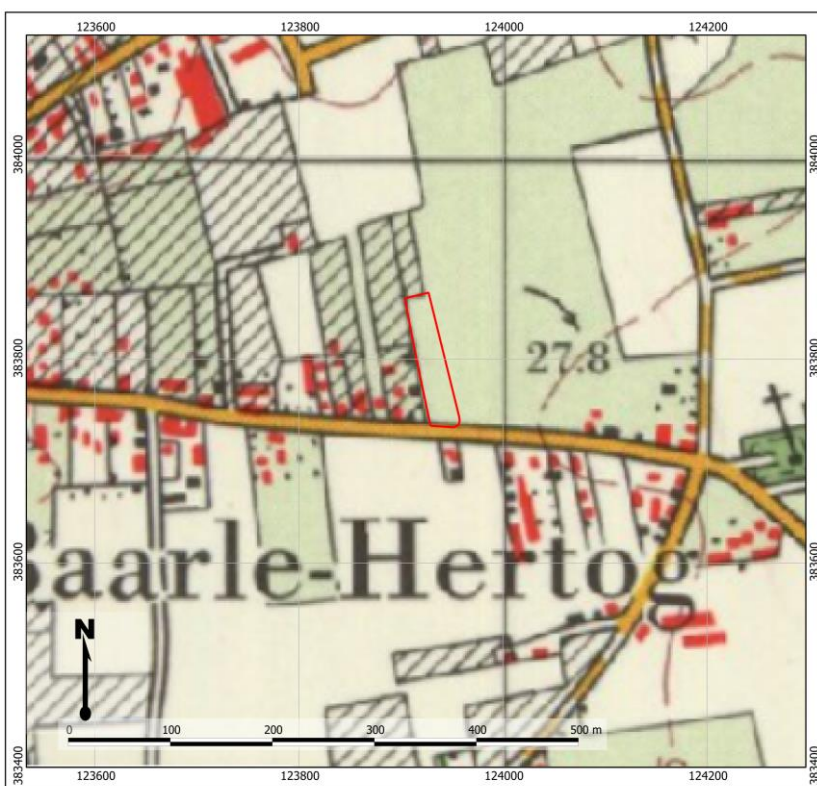
Figuur 3: Plangebied (rode omlijning) op Topografische Militaire Kaart van 1916 (watwaswaar.nl).

Figuur 4: Plangebied (rode omlijning) op Topografische kaart 1938 (watwaswaar.nl).

Figuur 5: Plangebied (rode omlijning) op Topografische kaart uit 1959 (watwaswaar.nl).

Figuur 6: Plangebied (rode omlijning) op Topografische kaart 1980 (watwaswaar.nl).

3. Aard en doel van het archeologisch onderzoek

Het doel van het archeologisch proefsleuvenonderzoek is inzicht te verschaffen in de aan- of afwezigheid van (behoudenswaardige) archeologische resten in het plangebied. Om dit doel te kunnen realiseren is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd waarop het onderzoek een antwoord dient te geven. Tevens heeft het proefsleuvenonderzoek ten doel het in kaart brengen van eventuele verstoringen binnen het plangebied. Algemene vragen die bij een dergelijk proefsleuvenonderzoek horen zijn: Zijn binnen de grenzen van de voorgenomen bodemingrepen in het plangebied archeologische waarden aanwezig? Wat is hun aard en wat vertellen deze over de bewonings-/gebruiksgeschiedenis, bewonings-/gebruikscontinuïteit en locatiegebruik van het plangebied en zijn directe omgeving?

De volgende onderzoeksvragen dienen te worden beantwoord:

1. Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied?
2. Is er gelaagdheid in het plaggendek – indien aanwezig – te onderscheiden? Zo ja, is er een differentiatie in datering aan te brengen in de verschillende lagen binnen het plaggendek?
3. Is aan de basis van het plaggendek nog een oud akkerniveau aanwezig, zoals de akkerlaag uit de IJzertijd aan de Kapelstraat/Visweg (Hakvoort, 2014)? Zo ja, kan dit plaggendek gedateerd worden?
4. Zijn er in het plangebied archeologische waarden aanwezig? Zo ja, wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?
5. Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)?
6. Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
7. Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke hoeveelheden? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
8. Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad, zoals gewaardeerd volgens de KNA 3.3)?

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.3 (KNA 3.3) en het Programma van Eisen voor dit onderzoek (Pape 2015).

4. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Voorafgaand aan het onderzoek is een indicatief puttenplan opgesteld, waarin voorzien is in de aanleg van drie proefsleuven. De geplande proefsleuven zijn 4 meter breed en 30 meter lang, gelegen op de locatie van de toekomstige bebouwing (figuur 7).

Figuur 7: Het puttenplan geprojecteerd op de toekomstige bebouwing.

De putten zijn met de hand uitgezet. Ze hebben allen een oriëntatie van noord naar zuid. De breedte van de putten is over het algemeen wat smaller uitgevallen, gemiddeld 3,50 tot 3,75 meter. De meest noordelijke put (werkput 3) is aan de noordzijde iets korter geworden in verband met de ligging van een reeds aanwezige ketenpark. Om de dekking te houden is de afstand tussen de middelste en de noordelijke put met 2 meter verkleind. De uiteindelijke ligging van de sleuven is weergegeven in de Allesporenkaart (bijlage 6). De sporenvlakken per proefsleuf zijn afgebeeld in bijlage 7.

Tabel 1: Overzicht van de lengte en breedte van de aangelegde proefsleuven.

Werkput	Lengte (m)	Breedte (m)
1	29,70	3,50
2	30,30	3,75
3	24,20	3,60

De proefsleuven zijn met een mobiele graafmachine met 'gladde' bak uitgegraven, onder begeleiding van een senior KNA archeoloog. Tijdens het machinaal verdiepen zijn de vlakken en putwanden geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische sporen en/of vondsten. Hierbij is ook gebruik gemaakt van een metaaldetector, zowel voor wat betreft de bouwvoor, het tussenliggende akkerpakket als voor wat betreft het aangelegde sporenvlak, waarbij ijzer niet werd 'gediscrimineerd'.

Per proefsleuf is een archeologisch vlak in de top van het pleistocene zand aangelegd. Na aanleg is ieder vlak gefotografeerd, waarbij zowel een overzichtsfoto van het gehele vlak, als deelfoto's per

vlakdeel zijn genomen. Vlakken zijn geïnspecteerd op sporen, zowel archeologische als natuurlijke. Sporen zijn vervolgens analoog getekend met behulp van een lokaal opgezet meetsysteem. De hoofdmeetpunten van het lokale meetsysteem zijn met een dGPS ingemeten. De analoge tekeningen zijn uiteindelijk gedigitaliseerd in het Rijksdriehoekstelsel.

De profielen van de proefsleuven zijn bodemkundig beschreven om inzicht te krijgen in de landschapsgenese en post-depositionele processen. Per proefsleuf zijn daarvoor de profielwanden op drie plaatsen opgeschaafd over een breedte van 1,0 meter. Deze profielkolommen zijn gefotografeerd en lithologisch beschreven.

Vondstmateriaal is verzameld per spoor en/of per laag. Bij de aanleg van het vlak zijn vondsten verzameld in vakken van 5 bij 4 meter.

Na de aanleg van de proefsleuven heeft overleg plaatsgevonden tussen de adviseur van de bevoegde overheid (mw. F. Timmermans, regio West-Brabant) en de uitvoerende partij (Transect). Hierbij zijn de veldresultaten besproken en is besloten tot één kleine uitbreiding van de meest noordelijke gelegen proefsleuf om de mogelijke tegenhangers van een spieker (ofwel opslagschuurtjes voor graan, hooi of andere landbouwproducten) op te zoeken.

Lithologie

De vlakken van de proefsleuven zijn aangelegd in de top van het pleistocene substraat. Deze bestaat hier uit fijn, lemig (dek)zand. De top van het pleistocene substraat bestond in alle proefsleuven uit een C-horizont met hier en daar roestvlekken, die zijn ontstaan als gevolg van een fluctuerende grondwaterspiegel.

Figuur 8: Foto van de profielopbouw in werkput 2.

De bodemopbouw in het plangebied is intact.² Deze bestaat uit de volgende lagen (figuur 8):

- S.1000: Vanaf maaiveld tot circa 40 -Mv ligt een donkergrijs-bruin tot zwart, zeer humeus pakket dat regelmatig doorwerkt is. Deze laag is geïnterpreteerd als de bouwvoor die regelmatig geploegd en doorwerkt wordt voor de hedendaagse landbouw.
- S.2000: Onder de bouwvoor ligt een pakket bruinigrijs licht lemig zand, met hierin houtskoolspikkels, baksteenspikkels en aardewerkscherven. Het pakket is humeus, met sporen van bioturbatie door dieren en planten. Dit pakket is geïnterpreteerd als een plaggendek.
- S.3000: Onder het plaggendek ligt een licht geelgrijs pakket licht lemig zand met sporen van bioturbatie. In dit pakket werden regelmatig potscherven van handgevormd aardewerk aangetroffen. De onderzijde van de laag is onregelmatig tot diffuus. Deze laag is geïnterpreteerd als "oude" akkerlaag.
- S.4000: De basis van de profielen wordt gevormd door de C-horizont met hier en daar roestvlekken, die zijn ontstaan als gevolg van een iets wisselende grondwaterspiegel.

Sporen en structuren

Het onderzoek heeft slechts een zeer beperkt aantal sporen opgeleverd. Hieronder zullen zij per proefsleuf worden besproken. De vlaktekeningen zijn weergegeven in bijlage 7.

Proefsleuf 1

De sleuf (figuur 9) is 29,7 meter lang en 3,5 meter breed. De hoogte van het vlak van proefsleuf 1 ligt voor de hele put rond de 27,20 +NAP. Halverwege de proefsleuf zijn slechts twee sporen opgetekend, die bij nader onderzoek allebei een natuurlijke oorsprong kennen (boomvallen). Antropogene sporen zijn niet aangetroffen.

Figuur 9: Het aangelegde vlak van proefsleuf 1.

² De bodemopbouw in het profielkolom van figuur 8 kan als representatief voor het hele plangebied gelden.

Proefsleuf 2

Sleuf 2 (figuur 10) is 30,3 meter lang en 3,75 meter breed. In deze put zijn geen sporen aangetroffen. Het vlak varieert in hoogte van 27,10 m +NAP in het zuiden tot 27,20 m +NAP in het noorden.

Figuur 10: Het aangelegde vlak van proefsleuf 2.

Figuur 11: Het aangelegde vlak van proefsleuf 3.

Proefsleuf 3

Sleuf 3 (figuur 11) is 24,2 meter lang en 3,6 meter breed. Het vlak varieert in hoogte van 27,20 in het zuiden tot 27,40 m +NAP in het noorden. Halverwege de sleuf zijn twee natuurlijke sporen aangetroffen (boomvallen). In het uiterste noorden van de sleuf zijn twee (paal)sporen aangetroffen. Middels het couperen van de sporen is vastgesteld dat het antropogene sporen betreft; de (ondiepe) sporen zijn geïnterpreteerd als paalgaten. De afstand tot elkaar deed vermoeden dat de sporen bij een mogelijk structuur (spieker, ofwel opslagschuurtjes voor graan, hooi of andere landbouwproducten) behoorden. Het vlak is in oostelijke richting iets verbreed om vast te stellen of meer (paal)sporen aanwezig waren. Deze werden echter niet aangetroffen.

Metaalvondsten

Tijdens de aanleg van de vlakken en het couperen van de sporen is gebruik gemaakt van de metaaldetector. Dit leverde geen vondsten op.

Aardewerk en bouw materiaal

Het aardewerk is verzameld bij de aanleg van de vlakken en het couperen van de sporen. Al het vondstmateriaal is afkomstig uit laag S.3000, ofwel de lichte geelgrijze laag, met een diffuse ondergrens naar de C-horizont (dekzand) toe, geïnterpreteerd als akkerpakket uit de (Volle) Middeleeuwen. Hieruit zijn 16 fragmenten aardewerk verzameld.

Één scherf bevat opvallend grove kwartsfragmenten, dat gebruikt is voor de magering. Dit fragment duidt op een datering in de Late Bronstijd / Vroege IJzertijd. De scherven waarvan het oppervlak is “besmeten” kunnen in de Vroege IJzertijd worden gedateerd. De rest van het materiaal lijkt uit de Vroege tot Midden-IJzertijd te komen, gezien de dikte van de scherf, de potgruismagering en de

baksels. Enkele aan elkaar passende scherven hebben een fijnere magering van kwarts/grind, hebben een harder baksel, en lijken met een draaischijf gemaakt. In tegenstelling tot alle andere handgevormde aardewerkfragmenten, kunnen deze scherven in een latere periode gedateerd worden (Romeinse tijd - Middeleeuwen). Een scherpere datering is echter niet mogelijk wegens het gebrek aan karakteristieke eigenschappen zoals potvormen, rand- of bodemfragmenten en versieringen. Het gros bestaat namelijk uit wandscherven. Slechts één scherf is een (klein) fragment van een bodem en één andere scherf is een klein randfragment. Ten slotte bevat het vondstmateriaal één fragment versierd aardewerk. Het betreft een wandfragment (vermoedelijk hoog gelegen, bijna tegen de rand aan), met één horizontale lijn van kleine vierkante indrukken: een radstempelversiering aan de buitenzijde van de scherf. Het dateert hoogstwaarschijnlijk uit de Middeleeuwen.

Monstername

Binnen het plangebied zijn geen monsters genomen. Echter in het recente archeologisch onderzoek van Hakvoort (2014), op slechts 200 m afstand van het plangebied, is een pollenbak geslagen in een vergelijkbare licht geelgrijze (akker)laag als binnen het plangebied is aangetroffen (S.3000). De resultaten hiervan kunnen daarom ook van belang zijn voor dit plangebied en worden daarom meegenomen in dit rapport.

Uit Hakvoort (2014, 25-26):

“In meerdere proefsleuven werd onder het plaggendek een lichtbruingrijs pakket lemig zand met sporen van bioturbatie aangetroffen. In dit pakket werden regelmatig potscherven van handgevormd aardewerk aangetroffen. De onderzijde van de laag is onregelmatig tot diffuus. Deze laag is geïnterpreteerd als “oude” akkerlaag. Deze interpretatie kan getest worden door micromorfologisch onderzoek. Hiervoor is een monsterbak in het profiel van proefsleuf 3 geslagen, waarbij een deel van het bovenliggende plaggendek, de te onderzoeken “akkerlaag” zelf en het onderliggende dekzand is bemonsterd. Hetzelfde monster kan eventueel ook onderzocht worden op fossiel stuifmeel, waarmee een vegetatiereconstructie gemaakt kan worden³.

Uit de pollenbak zijn twee submonsters genomen voor een (inventariserend) pollenonderzoek. Eén uit het (post)middeleeuws plaggendek en één uit een hieronder gelegen akkerniveau met een veronderstelde datering in de (Vroege) IJzertijd⁴. Het pollenmonster uit het plaggendek bevat veel pollen die wijzen op antropogene invloed. Het stuifmeel van granen is aanwezig, evenals diverse soorten akkeronkruiden. Het stuifmeel van rogge komt het meest voor. Het pollen van het akkeronkruid korenbloem plaatst het monster in de (post)Middeleeuwen.

Het monster uit de akkerlaag ónder het plaggendek kent overeenkomsten met het pollenbeeld uit het plaggendek zélf. Het stuifmeel van boekweit, gerst en rogge zijn ook hier aanwezig, zei het in mindere mate. Het stuifmeel van het akkeronkruid Korenbloem ontbreekt echter in dit pollenbeeld, terwijl een pollenkorrel van vlas niet in het plaggendek is waargenomen.”

³ Na overleg met Mevr. F. Timmermans van Regio West-Brabant is besloten tot een inventarisatie van fossiel stuifmeel. Het micromorfologisch onderzoek is niet uitgevoerd.

⁴ Uitgevoerd door M. van Wijnen, BIA Consult, Zaandam.

Tabel 2: Overzicht van de aardewerkvondsten en overige vondsten.

vondst nr.	datum	werk put	vlak	vak	spoor	vulling	segment	categorie	verzamelwijze	aantal fragmenten	opmerking
1	29-4-2015	1	1	1	3000	1	1	AWH	MAA	3	2 wandscherven AWH IJZ, 1 wandscherf AWG ROM/ME
2	29-4-2015	1	1	2	3000	1	1	AWH	MAA	4	4 wandscherven AWH IJZ, waarvan 1 besmeten
3	29-4-2015	1	1	4	3000	1	1	AWH	MAA	1	1 wandscherf AWH IJZ
4	29-4-2015	1	1	5	3000	1	1	AWH	MAA	1	1 wandscherf AWH IJZ
5	29-4-2015	2	1	1	3000	1	1	AWH	MAA	2	1 bodemfragment AWH IJZ, 1 wand (bijna rand) fragment met radstempel (IJZ?)
6	29-4-2015	2	1	3	3000	1	1	AWH	MAA	1	1 wandscherf AWH BRONS/IJZV
7	29-4-2015	2	1	5	3000	1	1	AWH	MAA	3	3 wandscherven AWH IJZ, waarvan 1 besmeten
8	29-4-2015	1	1	1	3000	1	1	NS	MAA	1	Brokje verkitte leem / ijzeroer

5. Synthese

Op basis van het veldonderzoek is vastgesteld dat het plangebied landschappelijk gezien op een licht hellend dekzandplateau ligt, dat is afgedekt door een akkerdek (enkeerdgrond). In het Programma van Eisen is een gespecificeerde hoge verwachting opgesteld voor nederzettingsresten, sporen van begraving en landgebruik uit de periode Laat-Paleolithicum – Late Middeleeuwen (35.000 voor Chr.- 1.500 na Chr.). Deze verwachting is aan de hand van de verwachtingenkaart van de gemeente Baarle-Nassau en het archeologische onderzoek aan de Kapelstraat/Visweg (2014) opgesteld. De kans wordt verhoogd door het bewezen voorkomen van plaggendekken op deze zandgronden over het gehele projectgebied. Door de aanleg van drie proefsleuven verspreid over het plangebied kon de verwachting nader gespecificeerd worden en kon tevens een aanbeveling voor het vervolgtraject worden geformuleerd.

In de aangelegde sleuven zijn slechts twee antropogene sporen aangetroffen. Op basis van de kleur en vulling kunnen deze sporen in de ijzertijd worden gedateerd. De sporen beperken zich tot slechts twee paalgaten. Mogelijk behoorden deze twee sporen tot een zogenaamde spieker (kleine opslagschuurtjes of –platforms voor graan of andere oogstgewassen), de tegenhangers van de paalgaten zijn echter niet aangetroffen. Deze sporen van landgebruik beperken zich in het uiterste noorden van het plangebied.

Direct boven het sporenvlak van het plangebied is een vuile, lichte geelgrijze laag waargenomen, waarin de aardewerkvondsten uit de ijzertijd zijn gedaan. De laag wordt aan de bovenzijde begrensd door de (post)middeleeuwse enkeerdgrond. De laag is voorlopig geïnterpreteerd als akkerniveau. Op basis van het pollenbeeld uit Hakvoort (2014) is een datering in de Late Middeleeuwen te veronderstellen. De gedraaide aardewerkfragmenten passen in deze datering.

Vanaf de Late Middeleeuwen is het plangebied in gebruik geweest voor akkerbouw, waarbij een relatief dikke afdekkende akkerlaag is ontstaan. Hierbij is waarschijnlijk een vorm van plaggenbemesting gehanteerd: heide- of grasplaggen werden met stalmest vermengd, en dit humeuze mengsel werd over de akkers verspreid.

De bodem is afgezien van de relatief dikke akkerlaag zo goed als onverstoord. De aangebrachte enkeerdlaag heeft de onderliggende bodemopbouw grotendeels beschermd.

6. Beantwoording van de onderzoeksvragen

- 1. Wat is de aard van de onderscheiden bodemniveaus in het plangebied?*

De top van de natuurlijke (pleistocene) bodem bestaat uit dekzand dat hier en daar roestvlekken bevat (C-horizont). Het dekzand bestaat uit fijn, licht lemig zand. Hierboven is een lichte geelgrijze laag aanwezig, die zich kenmerkt door de hoeveelheid bioturbatie. Al het vondstmateriaal komt uit deze laag. Hoewel het vondstmateriaal in de IJzertijd te dateren is, kan op basis van het analyseren van fossiel stuifmeel bij een onderzoek niet ver van de planlocatie vandaan, verondersteld worden dat de laag een akkerlaag uit de Volle Middeleeuwen betreft (Hakvoort 2014). Het vondstmateriaal is dan in deze akkerlaag verploegd en ligt daarmee in secundaire context.
- 2. Is er gelaagdheid in het plaggendek – indien aanwezig – te onderscheiden? Zo ja, is er een differentiatie in datering aan te brengen in de verschillende lagen binnen het plaggendek?*

Het verwachte plaggendek is in iedere sleuf van het onderzoek aangetroffen. Binnen het plaggendek zelf is geen gelaagdheid herkend. Op basis daarvan is ook geen differentiatie in datering mogelijk.
- 3. Is aan de basis van het plaggendek nog een oud akkerniveau aanwezig, zoals de akkerlaag uit de IJzertijd aan de Kapelstraat/Visweg (Hakvoort, 2014)? Zo ja, kan dit plaggendek gedateerd worden?*

Net als aan de Kapelstraat/Visweg, lijkt ook hier aan de Kapelstraat/Smederijstraat de genoemde akkerlaag aanwezig. Ook binnen het huidige plangebied dateert het vondstmateriaal overwegend in de IJzertijd. Het pollenbeeld verkregen uit een monster fossiel stuifmeel, genomen tijdens het veldwerk van Hakvoort (2014), duidt echter op een datering in de Volle of Late Middeleeuwen. Gedraaide aardewerkscherven uit deze laag passen in deze datering.
- 4. Zijn er in het plangebied archeologische waarden aanwezig? Zo ja, wat is de aard van de onderscheiden archeologische waarden (complextypen, sporen, structuren, vondsten)?*

In het noorden van het plangebied zijn 2 antropogene sporen gevonden. Het betreft paalgaten. In de eerste instantie leek het om een deel van een spieker te gaan. Echter de tegenhangers van de paalgaten zijn nooit aangetroffen.

Het vondstmateriaal bestaat uit scherven aardewerk. De scherven zijn op basis van magering, versiering, afwerking (besmeten) en baksel gedateerd: één scherf dateert mogelijk uit de Late Bronstijd/Vroege IJzertijd en 2 andere scherven dateren mogelijk uit de Romeinse tijd - Middeleeuwen. Alle andere scherven lijken echter uit de Vroege en Midden-IJzertijd te dateren. Het vondstmateriaal is dan in deze akkerlaag verploegd en ligt daarmee in secundaire context.
- 5. Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de archeologische waarden (diepteligging, begrenzing, omvang)?*

Het betreft 2 paalsporen aan de noordzijde van de noordelijkste sleuf, zichtbaar in de C-Horizont, (het gele dekzand) op circa 27,40 m +NAP. De middeleeuwse akkerlaag is binnen dit plangebied in alle drie de sleuven aangetroffen. Een begrenzing voor deze akkerlaag is daarom niet vastgesteld.
- 6. Wat is de datering van de archeologische waarden op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief bouwhistorie)? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?*

De antropogene sporen zijn op basis van kleur en vulling te dateren in de IJzertijd (800 - 12 v. Chr.). Het aardewerk kan gedateerd worden in met name de Vroege en Midden-IJzertijd. Één scherf dateert uit de Late Bronstijd of Vroege IJzertijd en twee andere scherven dateren mogelijk uit de Romeinse tijd – Middeleeuwen. Dit duidt, ondanks het gebrek aan sporen, op menselijke activiteit vanaf de IJzertijd. Na de ijzertijd lijkt het gebied in de Middeleeuwen als akker in gebruik te zijn genomen (wat wellicht oudere sporen heeft doen verdwijnen).

7. *Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke hoeveelheden? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?*

Het handgevormde aardwerk uit de ijzertijd vormt de grootste groep vondsten. Deze zijn echter in secundaire context gevonden. In de Middeleeuwen zijn de vondsten verploegd geraakt.

8. *Welke (post-)depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (gaafheid en conserveringsgraad, zoals gewaardeerd volgens de KNA 3.3)?*

Na de ijzertijd is het terrein in gebruik genomen als akker. De (vol)middeleeuwse landbouwactiviteiten hebben onderliggende sporen, indien aanwezig geweest, mogelijk verploegd, getuige het verploegde IJzertijd vondstmateriaal. Dankzij de opgebrachte plaggendeek (Late Middeleeuwen) zijn onderliggende lagen en sporen afgedekt en beschermt geraakt voor (verdere) versterking.

7. Conclusies, waardestelling en advies

Conclusies

Op basis van het proefsleuvenonderzoek kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- Het plangebied bevindt zich landschappelijk gezien op een relatief vlak gelegen dekzandplateau, dat is afgedekt door een vrij dik akkerdek. De ondergrond bestaat uit fijn licht lemig dekzand.
- Binnen de grenzen van het plangebied zijn weinig archeologische sporen aangetroffen. De archeologische sporen beperken zich tot twee paalgaten die mogelijk te dateren zijn in de ijzertijd.
- Tussen het afdekkende plaggende (enkeerdgrond) en het aangelegde (sporen)vlak ligt een vuilgeelgrijze laag, waarin scherven aardewerk uit zowel de (Late) Bronstijd, de IJzertijd, als de Romeinse tijd tot Middeleeuwen zijn aangetroffen; met de nadruk op de Voegse en Midden-IJzertijd. Deze laag is als akkerpakket geïnterpreteerd. De akkerlaag kan op basis van het pollenbeeld uit het onderzoek van Hakvoort (2014) in de (Volle) Middeleeuwen geplaatst worden. De gedraaide aardewerk scherf past binnen dit beeld.

Waardestelling

Tijdens het veldonderzoek zijn in het noorden van het plangebied naast natuurlijke fenomenen als boomvallen, slechts twee antropogene sporen aangetroffen in vorm van paalgaten. Daarnaast is een (reeds bekende) akkerlaag uit de Volle Middeleeuwen aangetroffen, die onder andere ijzertijd aardewerk bevat. Deze laag is eerder al aangetroffen en onderzocht tijdens een proefsleuvenonderzoek aan de Kapelstraat/Visweg (Hakvoort 2014).

De waardestelling zoals voorgeschreven in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.3) gebeurt op drie niveaus: belevingswaarde, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit (tabel 3). De eerste is niet van toepassing, omdat de vindplaats niet bovengronds zichtbaar is. Alleen de laatste twee niveaus zijn op dit onderzoek van toepassing. De fysieke kwaliteit is gebaseerd op de conservering en gaafheid van de aangetroffen archeologische resten. De conservering geeft aan in hoeverre de resten behouden zijn, de gaafheid in hoeverre de vindplaats nog compleet is. De beoordeling is voor zowel gaafheid als conservering: drie punten voor hoge, twee punten voor middelhoge en één punt voor lage kwaliteit.

Op het selectie criterium 'gaafheid' scoort de vindplaats laag. Weliswaar is de oorspronkelijke bodem opbouw vrijwel intact, er is maar een beperkt aantal archeologische sporen gevonden. Ook is niet duidelijk geworden of de betreffende paalgaten tot een structuur behoren.

De fysieke kwaliteit van de aangetroffen grondsporen is af te meten aan de mate van conservering van de grondsporen zelf en aan de hierin aangetroffen vondsten en botanische resten. De conservering van de grondsporen op zichzelf staand is goed. De grondsporen reiken echter niet dieper dan ca. 8 centimeter. Bij het aanleggen van de sporenvlakken is relatief veel aardewerk aangetroffen. Organische resten, zoals archeozoologische en paleo-botanische resten, zijn niet aangetroffen. De conservering van de sporen wordt middelhoog gewaardeerd. Het afdekkende plaggende heeft ervoor gezorgd dat de onderliggende archeologisch niveaus beschermt zijn tegen moderne verstoringen, zoals het ploegen van het land. Tijdens het gebruik en het ploegen van de onderliggende akkerlaag tijdens de (Volle) Middeleeuwen kunnen daarentegen sporen uit eerdere perioden afgetopt zijn. Ook is het mogelijk dat deze landbouwactiviteiten (ondiepe) sporen hebben doen verdwijnen.

De waardering van beide fysieke kwaliteitscriteria is in totaal 3 van de 9 mogelijke punten.

De aangetroffen resten worden vervolgens getoetst op inhoudelijke kwaliteit. Het gaat hierbij om de zeldzaamheidswaarde, de informatiewaarde, ensemblewaarde (of contextwaarde) en de representativiteit. Ook hier geldt: drie punten voor een hoge, twee punten voor een middelhoge en één punt voor een lage beoordeling.

Voor dit onderzoek geldt een lage waardering voor alle vier de beoordelingspunten ten behoeve van de inhoudelijke kwaliteit, resulterend in een lage score: in totaal 4 van de 12 mogelijke punten. In de nabije omgeving zijn goed geconserveerde en grotere aantallen sporen aangetroffen, welke van uiteenlopende aard en ouderdom zijn (zie hoofdstuk 2, Archeologisch vooronderzoek). Hoewel de bodemopbouw vergelijkbaar is met de andere onderzoeken; en het vondstmateriaal vergelijkbaar is met het onderzoek van bijvoorbeeld Hakvoort (2014), scoort dit onderzoek laag, vanwege het feit dat inter-site analyse nauwelijks informatie op kan leveren: behalve dat het een zo goed als lege zone betreft tussen zones met (ijzertijd) sporen bij Van der Veken 2012 & Hakvoort 2014.

Tabel 3: Waardestelling volgens Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 3.3).

Waarden	Criteria	Scores		
		<i>Hoog</i>	<i>Midden</i>	<i>Laag</i>
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>			1
	<i>Conservering</i>		2	
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>			1

Selectieadvies

Het archeologische niveau in het plangebied is goed bewaard gebleven, getuige de aanwezige natuurlijke en antropogene grondsporen onder de afdekkende akkerlaag. Het beperkt aantal sporen dat is aangetroffen in combinatie met de lage score voor de vindplaats bij de waardestelling, geeft geen reden voor een archeologisch vervolgtraject. Wij zijn van mening dat de akkerlaag die in het plangebied is aangetroffen voldoende is onderzocht bij eerder onderzoek. Hier hoeft geen nader veldonderzoek aan plaats te vinden. Wij adviseren dat het terrein daarom kan worden vrijgegeven voor verdere ontwikkeling met dien verstande dat de uitvoerder van de grondwerkzaamheden volgens de Monumentenwet verplicht is om eventuele vondsten te melden bij de bevoegde overheid, in deze de gemeente Baarle-Nassau.

8. Geraadpleegde bronnen

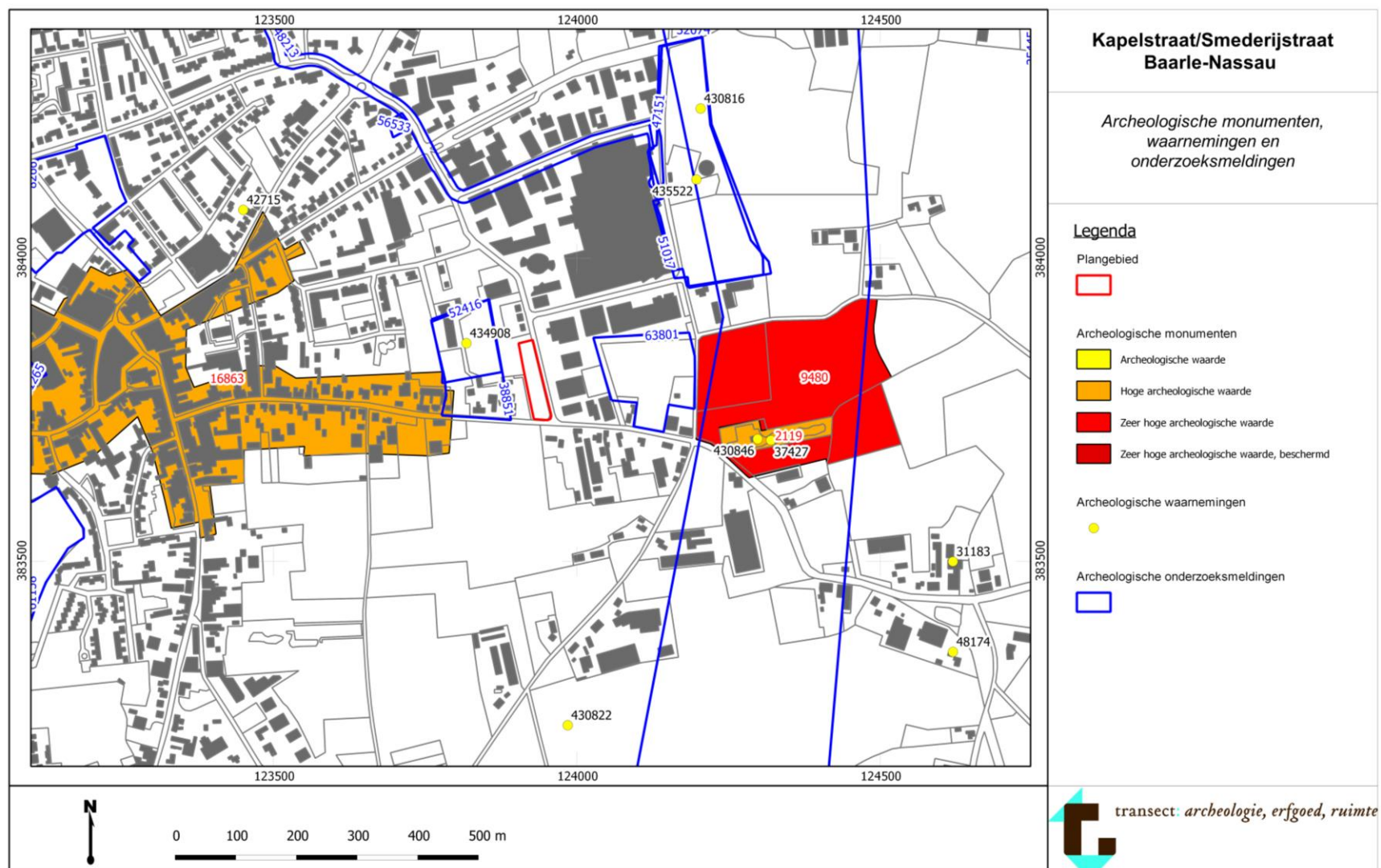
Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Beleidskaart Gemeente Baarle-Nassau (Ellenkamp *et al.* 2011; Ellenkamp 2012).
- Archeologisch Informatie Systeem II (Archis2), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 3^e generatie, IKAW, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort, 2008.
- www.ahn.nl
- www.watwaswaar.nl

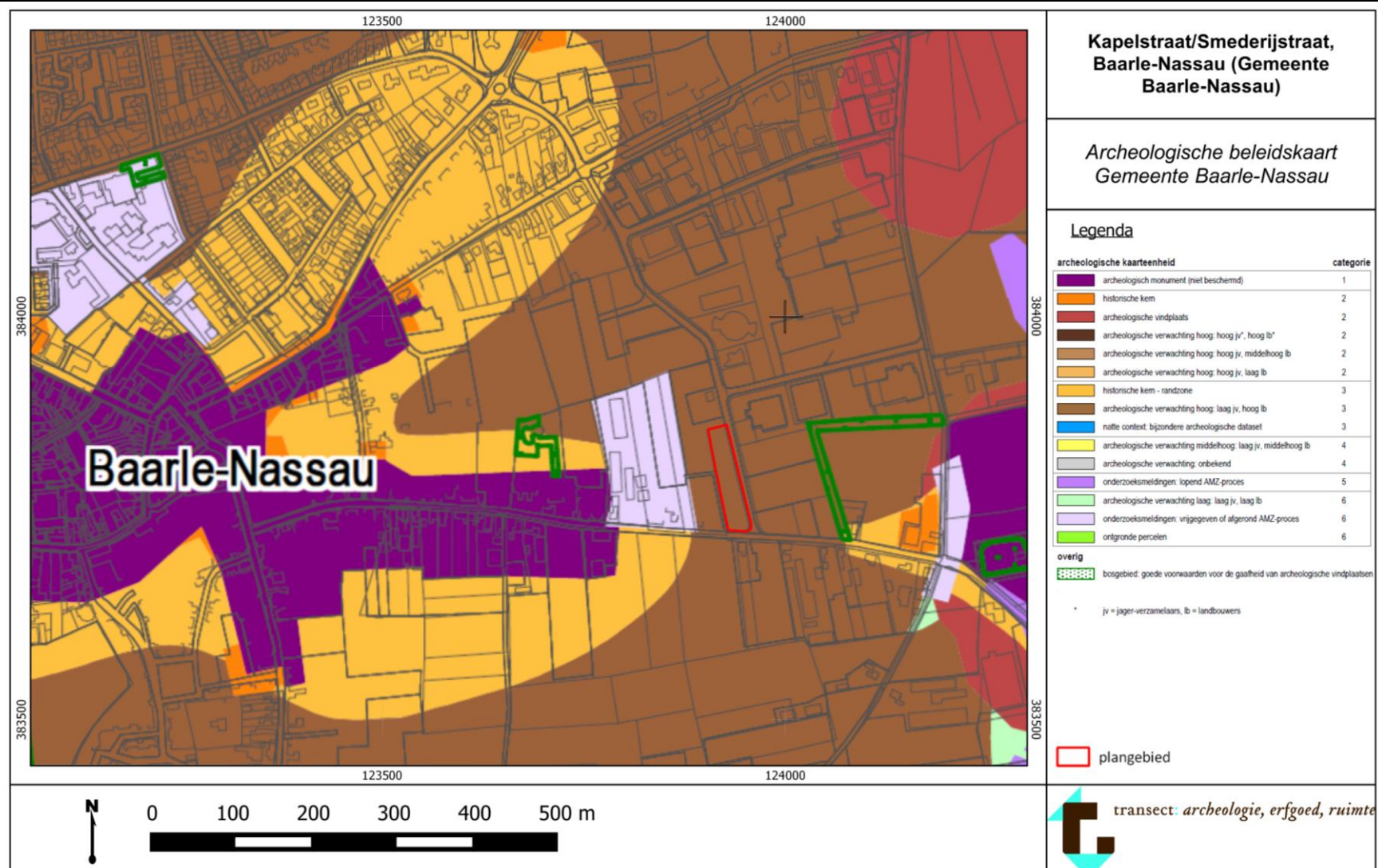
Literatuur:

- Berendsen, H.J.A., 2008. *Landschap in Delen*. Assen (Fysische geografie van Nederland).
- Ellenkamp, G.R., 2012. *Archeologische beleidskaart, gemeente Baarle-Nassau. Toelichting op de digitale gemeentelijke beleidskaart*, Weesp (RAAP-Adviesdocument 573).
- Ellenkamp, G.R., D.M.G. Keijers & J.A.M. Roymans, 2011. *Grenzen en gradiënten; archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart gemeente Baarle Nassau*, Weesp (RAAP-rapport 2233).
- Hakvoort, A., 2014. *Baarle-Nassau, Kapelstraat. Gemeente Baarle-Nassau. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven*, Utrecht (Transect-rapport 559).
- Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- Pape, H.G., 2015. *Programma van Eisen: Baarle-Nassau, Kapelstraat. Gemeente Baarle-Nassau. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven*, Utrecht (Transect-PvE).
- Veken, B. van der, 2009. *Randweg Baarle-Nassau (NL) – Baarle-Hertog (B). Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van Proefsleuven*, Amersfoort (ADC rapport 1815).
- Veken, B. van der, 2012. *Baarle-Hertog (B) en Baarle-Nassau (NL), Kapelstraat. Een grensoverschrijdend onderzoek*, Amersfoort (ADC-rapport 3242).
- Veken, B. van der & R. Torremans, 2013. *Baarle-Nassau, Visweg. Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van Proefsleuven*, Amersfoort (ADC-rapport 3286).

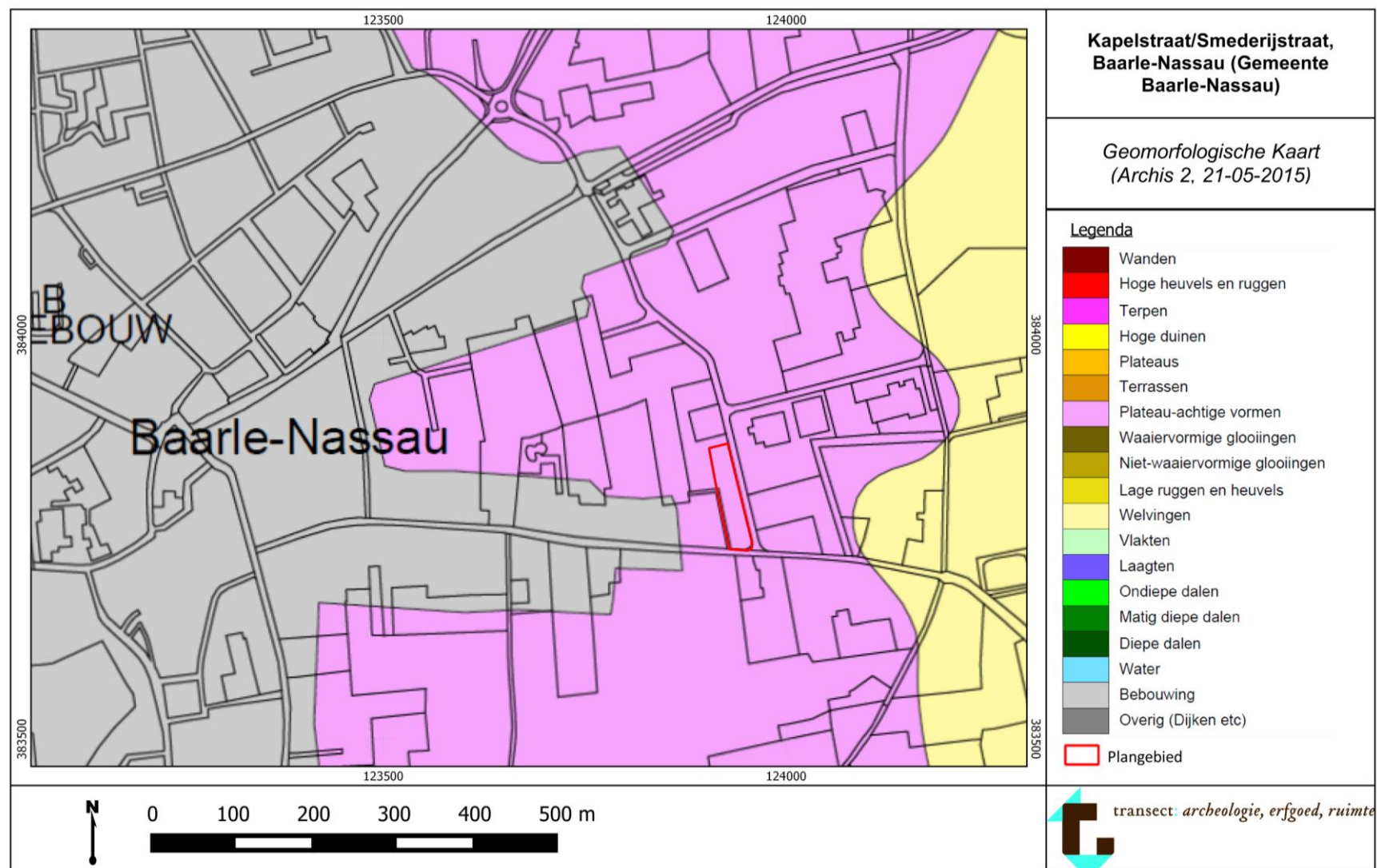
Bijlage 1: Archeologische Monumenten Kaart

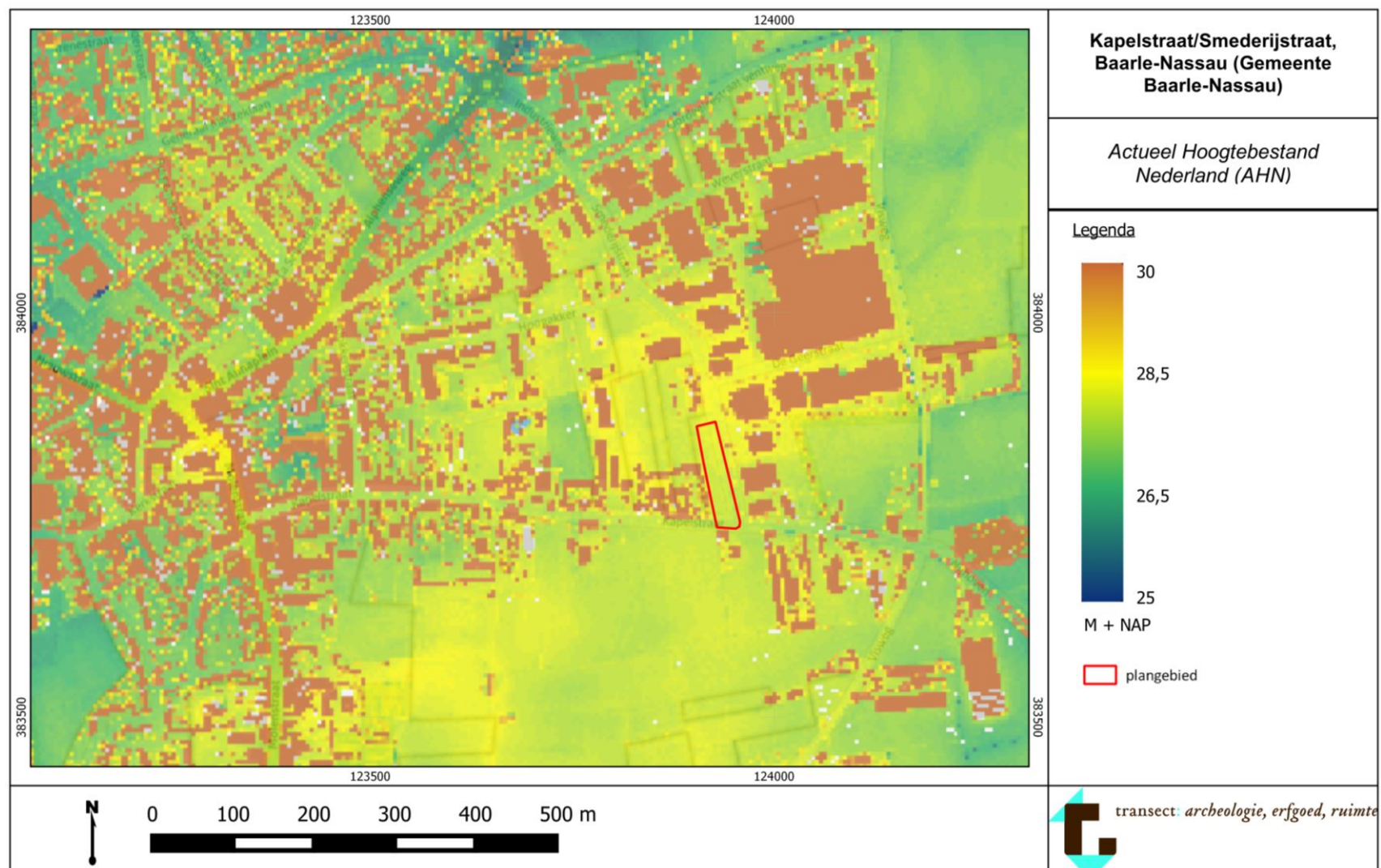
Bijlage 2: Archeologische Beleidskaart (Gemeente Baarle-Nassau; naar Ellenkamp et al. 2011, kaartbijlage 5)

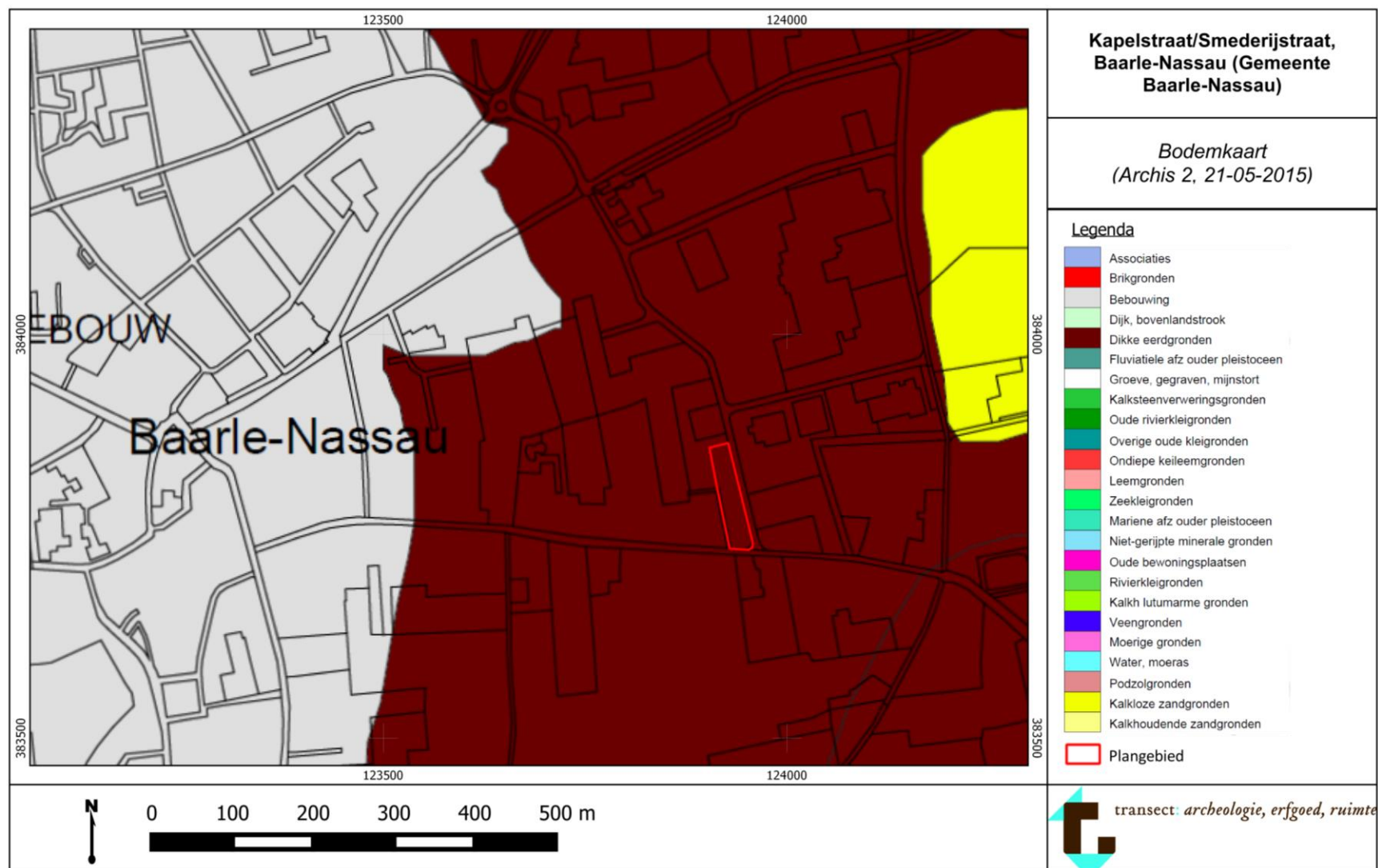
Bijlage 3: Geomorfologische Kaart

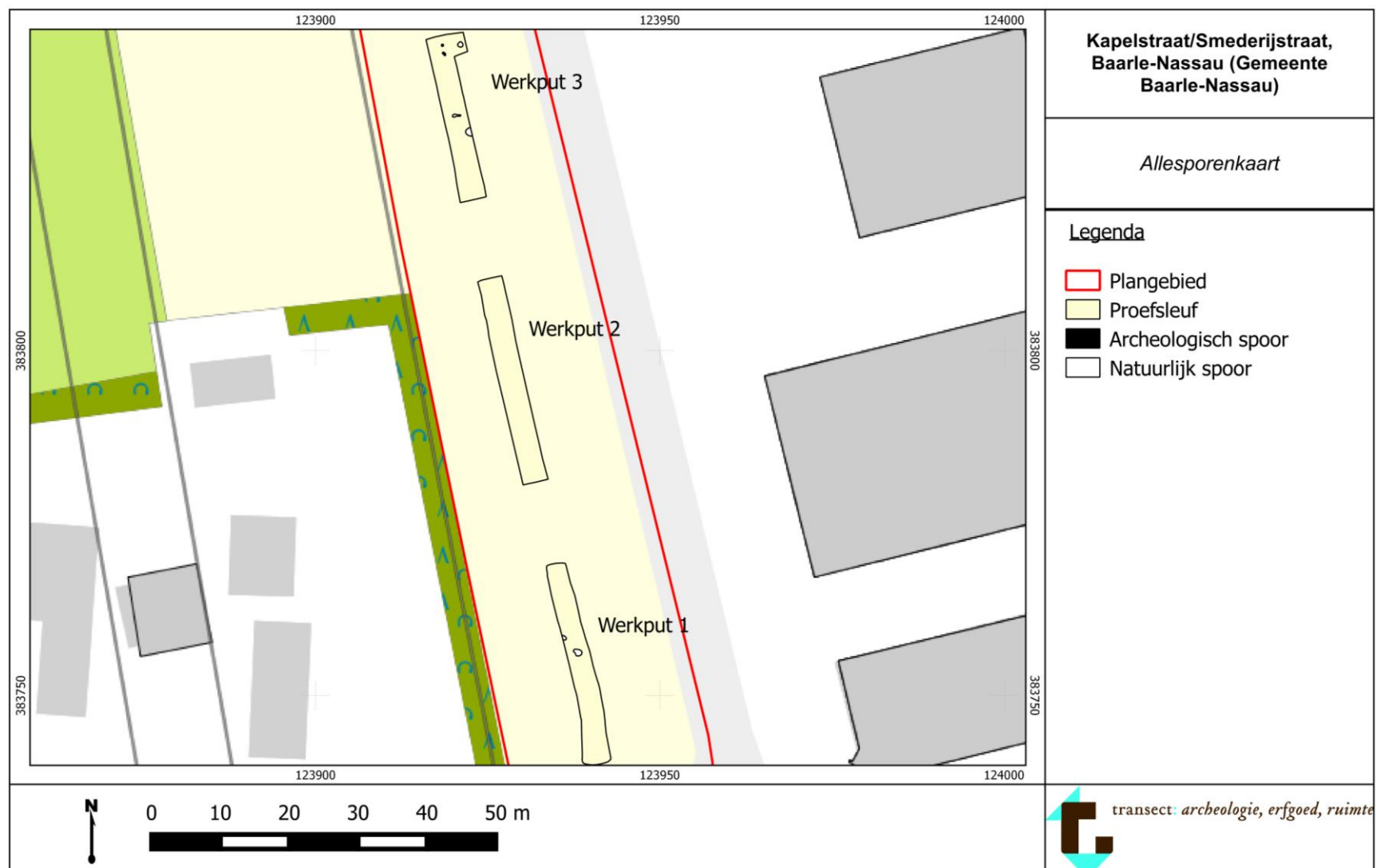
Bijlage 4: Actueel Hoogtebestand Nederland

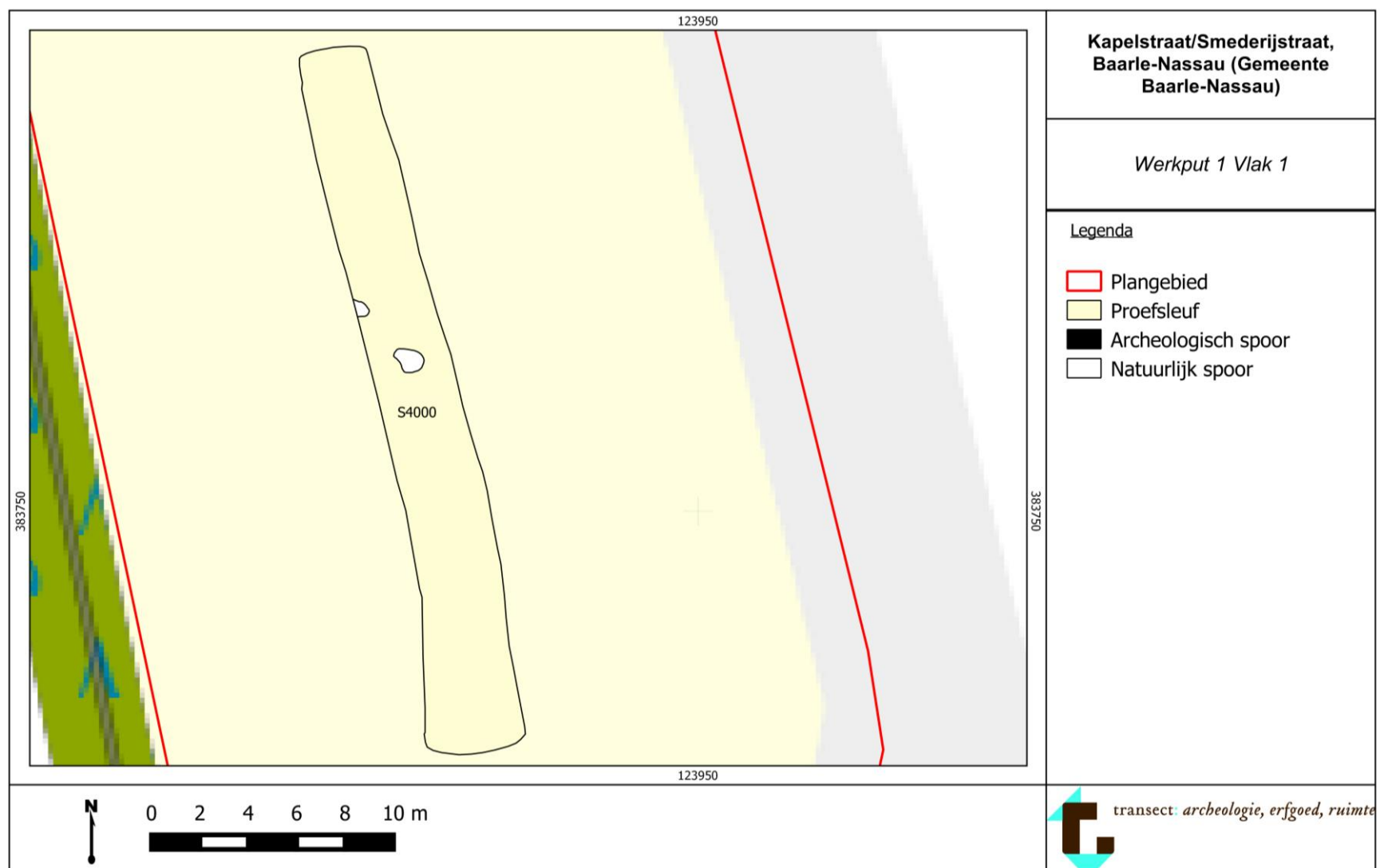
Bijlage 5: Bodemkaart

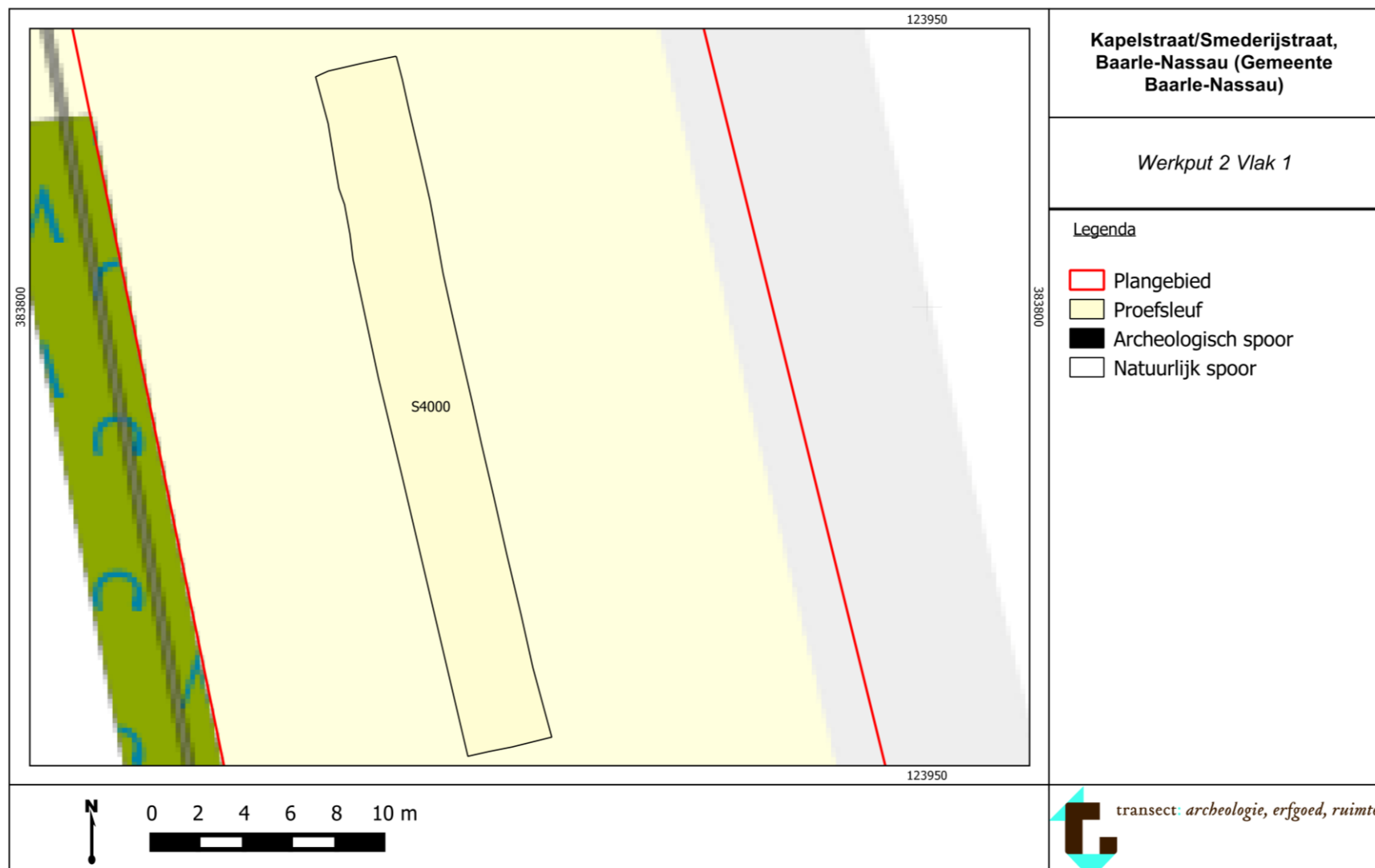

Bijlage 6: Allesporenkaart

Bijlage 7: Sporenvlakken van proefsleuven 1 t/m 3

Bijlage 8: Sporenlijst

spoor	datum	werkput	vlak	tekenvel	afmetingen vlak		vorm/ contour	vulling	textuur	kleur	org	inluitsels (grootte/aantal etc.)	interpretatie	coupe (J/N)	opmerking
					lengte	breedte									
1000	29-4-2015	1, 2 & 3	102	1	-	-	Vlak	1	Zs2	DBrZw	H2	BS, Puintjes	BV	-	Bouwvoor
2000	29-4-2015	1, 2 & 3	102	1	-	-	Vlak	1	Zs1	Gr	H1	-	LG	-	(Laat) Middeleeuws esdek (enkeerdodem)
3000	29-4-2015	1, 2 & 3	102	1	-	-	Vlak	1	Zs1	LGeGr	-	AW-, HK-	LG	-	(Vol) Middeleeuwse akkerlaag
4000	29-4-2015	1, 2 & 3	1 & 102	1	-	-	Vlak	1	Zs1	Ge	-	FE-	LG	-	Schoon dekzand, C-Horizont
1	29-4-2015	3	1	1	30 cm	25 cm	Rond	1	Zs2	DGr	-	-	PG	JA	8 cm diep
2	29-4-2015	3	1	1	25 cm	25 cm	Rond	1	Zs2	Dgr	-	-	PG	JA	6 cm diep

Beoordeling rapport	Plangebied	Kapelstraat - Smederijstraat	
	Gemeente	Baarle-Nassau	
BN	Type onderzoek	IVO-(proefsleuven)	
	Opsteller	Transect	

Rapport	E. Mol, 2015: Baarle-Nassau Kapelstraat/Smederijstraat Gemeente Baarle-Nassau. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven. <i>Transect-rapport 645</i> . Versie concept d.d. 3-6-2015		
Algemene informatie	Aanleiding: nieuwbouw Oppervlakte plangebied: 3500 m ² Toponiem: Kapelstraat - Smederijstraat Methode: IVO-p OM-nummer: 66418		
Conclusie Rapport	De rapportage van het archeologische onderzoek is goed uitgevoerd en voldoet aan de volgens de KNA 3.3 gestelde eisen. De auteur heeft goed beargumenteerd hoe en waarom hij tot het gegeven selectieadvies gekomen is. Wij hebben echter nog twee summier opmerkingen die in het rapport aangepast dienen te worden.		
Opmerkingen	Samenvatting en 7. Onderdeel waardestelling Zin: 'Het beperkt aantal sporen dat is aangetroffen in combinatie met de lage waardering dat het onderzoek scoort... '. Het onderzoek scoort niet laag, maar de vindplaats wordt laag gewaardeerd. Algemeen Bijlage 6 graag verder inzoomen. Deze kaart is nu niet te lezen.		
Waardering Rapport	Het advies aan de gemeente Baarle-Nassau is om het rapport goed te keuren en met inbegrip van de verwerking van bovenstaande opmerkingen om te zetten naar een definitieve versie. Graag ontvangen wij rechtstreeks van de archeologisch uitvoerder een <u>analoog</u> en <u>digitaal</u> exemplaar van het definitieve rapport.		
Adviseur	Mevr. drs. L. (Leonie) Weterings-Korthorst Tel. 076-5027229, leonie.weterings@west-brabant.eu	Etten-Leur, 22-6-2015	

Advies selectiebesluit	Plangebied	Kapelstraat - Smederijstraat	
	Gemeente	Baarle-Nassau	
BN	Type onderzoek	IVO-(proefsleuven)	
	Opsteller	Transect	

Rapport	E. Mol, 2015: Baarle-Nassau Kapelstraat/Smederijstraat Gemeente Baarle-Nassau. Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven. <i>Transect-rapport 645</i> . Versie concept d.d. 3-6-2015		
Conclusie Rapport	De rapportage van het archeologische onderzoek is goed uitgevoerd en voldoet aan de volgens de KNA 3.3 gestelde eisen. De auteur heeft goed beargumenteerd hoe en waarom hij tot het gegeven selectieadvies gekomen is.		
Waardering Rapport	Het advies aan de gemeente Baarle-Nassau is om het rapport goed te keuren en met inbegrip van de verwerking van de in de beoordeling genoemde opmerkingen om te zetten naar een definitieve versie.		
Advies selectiebesluit	De onderzoeksresultaten sluiten bijna naadloos aan op de resultaten van het onderzoek aan de Kapelstraat-Visweg. De onderzoekslocaties bevinden zich beiden vlakbij arealen die wel bewoond waren in de IJzertijd en Middeleeuwen (40 meter afstand naar het westen en 200 meter naar het noordoosten). Bodemtechnisch zijn er geen aanwijzingen waarom hier niet is gewoond, wel weten we door het aangetroffen vondstmateriaal dat dit deel van het landschap in gebruik was als akkerland door de eeuwen heen. De aangetroffen oude akkerlaag is vanaf de IJzertijd (o.b.v. vondsten) of in de Middeleeuwen (o.b.v. pollen) te dateren. Hoewel het proefsleuvenonderzoek waardevolle informatie heeft opgeleverd, achten wij het niet aannemelijk zijn dat er nog aanvullende gegevens tijdens de opgraving naar voren zullen komen. Daarom adviseren wij de gemeente Baarle-Nassau geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren in de vorm van een definitieve opgraving en het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen bodemingrepen. Let wel: als men tijdens bouw- of andere werkzaamheden ondanks vooronderzoek toch op archeologische resten stuit, dan moet dit volgens artikel 53 van de Monumentenwet zo spoedig mogelijk gemeld worden bij de Minister van OC&W.		
Adviseur	Mevr. drs. L. (Leonie) Weterings-Korthorst Tel. 076-5027229, leonie.weterings@west-brabant.eu	Etten-Leur, 22-6-2015	